

VERGRUING

VEROUDERDE HUizen / TEKORT BETAALBARE WONINGEN

TEKORT: ZORG, ONDERWIJS, TECHNIEK

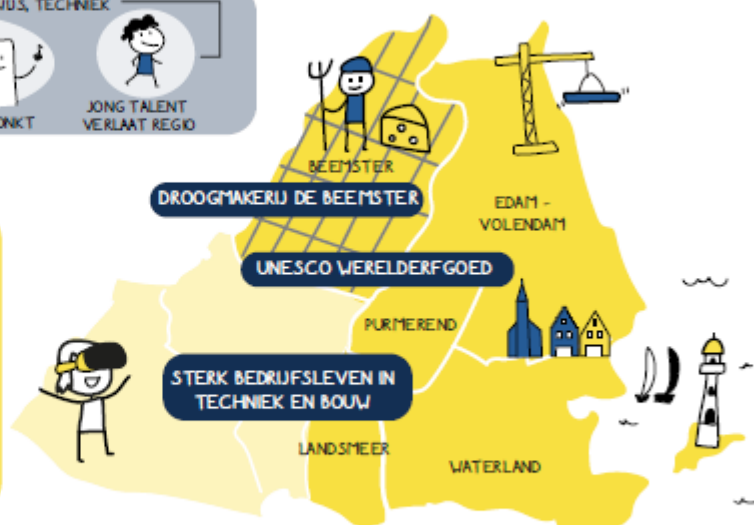
GROTE STAD LONKT

JONG TALENT VERLAAT REGIO

BEHOUD TALENT
IN DE REGIO

VITAAL, STERK EN
DUURZAAM
MKB IN DE REGIO

VERSTERKEN, VERNIUWEN,
VERDUURZAMEN OUDERENZORG

DE DRIE HOOFDZAKEN VAN DE TOEKOMST

- BETER LEREN**
  - ZORGEEXPERIENCE
  - JONG LEERT VAN OUD
  - TECHNIEKHUB
  - OUD PROFITEERT VAN JONG
  - DIGITALE VAARDIGHEDEN
  - EEN LEVEN LANG LEREN
  - TALENTENFONDS
  - CULTUUR
  - TOEKOMSTPERSPECTIEF
  - E-SPORT
- BETER WERKEN**
  - MKB ONDERLING
  - CAMPUSSEN EN SECTOR TAFELS
  - PUBLIEKE/ PRIVATE SAMENWERKING
  - OVERHEID
  - INNOVATIE
  - DUURZAAME BEDRIJFS TERREINEN
  - LANGER ZELFSTANDIG WONEN
  - ZORG VOOR OUDEREN OP PLATTELAND
  - PASSENDE, DUURZAAME WONINGEN VOOR JONG EN OUD
- BETER WONEN**
  - VOEDSELVEILIGHEID
  - FINE VOorzIENINGEN
  - TOEKOMSTBESTENDIG WERKEN BOEREN

The infographic uses various icons: a person at a desk, a network diagram, a person sleeping, two people with a laptop, a graduation cap, a star, a flower, a tree, two people, a house, a person on a bicycle, and a cat.

**SAMEN DE BREDE WELVAART
VERBETEREN IN DE REGIO WATERLAND**

Introductie - Regio Deal Waterland -

Welkom in de prachtige regio Waterland, een uniek waterrijk gebied in Noord-Holland waar geschiedenis en natuur samenkomen. Hier vind je rond het verstedelijkte Purmerend uitgestrekte polders, meren en groene weiden. In Waterland vind je de twee UNESCO Werelderfgoederen Droogmakerij Beemster en Hollandse Waterlinies. Edam-Volendam kenmerkt zich met haar innovatieve mkb, inzet op sport en (muziek)cultuur en hun beroemde vissershaven. Landsmeer is een lintdorp te midden van waterrijke natuur en Monnickendam en Marken nemen je mee naar een rijk maritiem verleden. De regio Waterland wil zich met haar 166.000 inwoners ontwikkelen tot een toekomstbestendige regio. Binnen onze regio zetten we al enige tijd in op het versterken van het lokale en regionale netwerk. Overheden, onderwijsinstellingen, ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners werken aan een aantal thema's met behulp van het "multi helix" (waarbij een cross-sectorale samenwerking cruciaal is) model. Deze samenwerkingsverbanden worden met de Regio Deal gebundeld en versterkt. De regio Waterland vormt het noordpunt van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en verbindt stad met platteland. De MRA kent een enorme woningbouwopgave. Samen met het Rijk wordt gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie wat heeft geresulteerd in de NOVEX-MRA aanpak. Vanuit deze aanpak en het NOVEX-perspectief is het essentieel om de balans te houden tussen een woon/werkregio (bouwopgave) versus leefregio (geluksgevoel)

De regio Waterland staat voor drie forse uitdagingen.

- We willen jong talent (t/m 27 jaar) in Waterland behouden en/of naar de regio terughalen.
- We gaan de zorg, woning en woonomgeving van 70-plussers vernieuwen en versterken.
- We gaan dat realiseren met een innovatief, sterk en toekomstbestendig mkb in Waterland.

We realiseren deze uitdagingen samen met het Rijk in een krachtig consortium bestaande uit vier gemeenten, Provincie Noord-Holland, alle mkb-samenwerkingsverbanden, vo/vmbo, mbo en hbo, zorginstellingen, woningbouwcorporaties, maatschappelijke en cultuurorganisaties, de agrisector, het Hoogheemraadschap en met belangenorganisaties voor jongeren en ouderen.

1 Aanleiding aanvragen Regio Deal Waterland

1.1 Groeikern toen en nu

In de jaren '70 en '80 stimuleerde het Rijk inwoners van grote steden zoals Amsterdam om naar omliggende groeikernen, waaronder Purmerend, te verhuizen. Dit zorgde voor welvaartsgroei in de hele regio Waterland. De toenmalige groei brengt nu echter ook problemen met zich mee. In de voormalige groeikern Purmerend zijn de vergrijzing en ontgroening hoger dan het landelijk gemiddelde, de voorzieningen zijn gedateerd en voldoen niet meer aan de huidige behoeften. Jongeren verlaten de regio en basisvoorzieningen staan onder druk. Landelijk wordt er nu onderzoek gedaan in het leernetwerk Kopgroep New Towns naar vergelijkbare problemen in andere ex-groeikernen zoals Alkmaar, Hoorn, Lelystad en Almere. De ervaringen en interventies uit deze Regio Deal kunnen hierbij waardevolle inzichten bieden ten behoeve van de borging van de resultaten.

1.2 Brede welvaart onder druk

Regio Waterland krijgt steeds meer te maken met grootstedelijke problematiek en uitdagingen. Uit de brede welvaartanalyse van het CBS blijkt dat Waterland nog welvarend is, maar dat er steeds meer druk komt op belangrijke thema's. Er is een aantal, aan ex-groeikernen gekoppelde, ontwikkelingen die de brede welvaart onder druk zet. In de regio Waterland gaat het om eenzijdige woningbouw in monotone wijken met een sterk vergrijzende bevolking en onvoldoende perspectief voor jongeren. Daarnaast staat druk op de economie en werkgelegenheid, op de woningmarkt en in leefomgeving, in gezondheid en zorg en in sociale cohesie. Om deze negatieve trend te keren, is er een sterke impuls en intensieve samenwerking nodig. Met de middelen uit de Regio Deal intensiveren we onze inzet om de drie belangrijkste maatschappelijke opgaven uit te voeren. Dit wordt gerealiseerd door middel van een multi helix model aanpak die jong en oud verbindt.

In de tabel op de volgende pagina wordt een actuele analyse gegeven van de brede welvaart in de regio Waterland.

Brede Welvaart regio Waterland
Thema Economie en Werkgelegenheid inkomen en economische diversiteit
Situatie: Er is een groeiende krapte op de arbeidsmarkt in een regio met veel klein mkb en veel forensen. Krapte vooral in de sectoren Zorg, Bouw, Techniek, ICT, en Agrisector.   Uitdaging: De ruimte in de regio biedt kansen voor een sterker vestigingsklimaat maar vergt ook een duurzame instroom van jong talent. Amsterdam is nog te veel talentmagneet. Waterland heeft nog te een te grote uitgaande pendel en daardoor is met name het stedelijk gebied overdag een slaapstad.
Thema Woningmarkt en Leefomgeving
Situatie: Woningmarkt onder druk. Betaalbaarheid van woningen daalt, woonkwaliteit neemt af. De woningvoorraad is eenzijdig (o.a. door voormalig groeikernbeleid) en het leefmilieu staat onder druk. Er is een groot en groeiend tekort aan betaalbare woningen specifiek voor jongeren, starters en senioren.   Uitdaging: Ontwikkelen doorstroombeleid voor ouderen, jongeren en starters op de woningmarkt mede gekoppeld aan NOVEX-beleid binnen MRA. Aangepaste seniorenwoningen. Wooninitiatieven voor jongeren in de groene omgeving. Creëren van vitale woon- en hoogkwalitatieve leefomgevingen ook in de relatie tussen stad en platteland met een duurzaam waterbeheer en waterkwaliteit. Toekomstbestendig maken van agrisector mede gekoppeld aan meer woningen in het groen.
Thema Toegang tot zorg, gezondheid van de bevolking, mantelzorg
Situatie: Groeiende vraag naar zorg door vergrijzing; onvoldoende toegang tot zorg, meer druk op thuiszorg en verpleeghuizen. Tekort aan zorgpersoneel, vooral in de care. Oplopende zorgkosten en toenemende druk op mantelzorgers.   Uitdaging: Ontlasten zorgmedewerkers en mantelzorgers door cross-sectorale aanpak en toepassingen vanuit robotica, domotica en zorgtechnologie. Ontwikkel mantelzorg 2.0 jong voor oud, oud voor jong (motto Regio Deal).
Thema Sociale Cohesie
Situatie: Sterk sociaal netwerk in dorpen en kleine gemeenschappen maar groeiend risico op sociaal isolement onder ouderen en stijgende lijn in criminaliteit onder jongeren. In een aantal dorpen en in een aantal wijken in de stad daalt het voorzieningenniveau en daarmee de maatschappelijke samenhang.   Uitdaging: Ouderen lopen risico op sociaal isolement, mantelzorg en buurtinitiatieven zijn belangrijk, maar kunnen de groeiende zorgvraag niet altijd opvangen. Jongeren moeten behouden blijven in de regio, dat draagt bij aan evenwichtige sociale structuren en sociale cohesie. Daarbij hoort ook een aantrekkelijk voorzieningenniveau.
Thema Onderwijs en Ontwikkeling
Situatie: De toegang tot onderwijs en het opleidingsaanbod voldoende is maar de regio Waterland heeft een relatief laag opleidingsniveau vergeleken met grote steden. Mbo-onderwijs is goed vertegenwoordigd. Het vo/vmbo, mbo en hbo werken in campusverband steeds beter samen met bedrijven en gemeenten.   Uitdaging: Beperkte mogelijkheden voor hoger onderwijs in de regio zelf; jongeren trekken vaak weg voor vervolgonderwijs en komen niet terug. Deze braindrain verzwakt de sociale structuur en het voorzieningenniveau in dorpen en wijken.
Thema Duurzaamheid/ gemeenschappen
Uitdaging: De toekomstbestendigheid van wijken staat onder druk. De gemeenschapsvorming daalt. Het voorzieningenniveau is gedateerd, past niet meer op de vraag vanuit oudere maar ook jongere inwoners. Door klimaatverandering komt een gezonde leefomgeving onder druk te staan, juist de wijken waar de mensen (armoede) een beperkt handelingsperspectief hebben.   Uitdaging: De toenemende vergrijzing vraagt om meer aanpassingen in de leefomgeving in wijken en buurten en brengt extra vraag naar (mantel)zorg en sociale ondersteuning. Een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving voor alle inwoners (klimaatrechtvaardigheid).
Thema Veiligheid
Situatie: Over het algemeen voelt men zich veilig in de regio Waterland, maar grootstedelijke problematieken nemen toe. (Drugshandel/gebruik, schuldproblematieken, mentale problemen)   Uitdaging: Overlast van jongeren en groeiende criminaliteit in specifieke buurten beïnvloedt de leefbaarheid, vooral in stedelijke gebied. Vroegsignalering en integrale aanpakken vanuit jeugdzorg, jongerenwerk, sport en onderwijs moeten versterkt worden uitgevoerd.
Thema Vrije Tijd en Cultuur

Situatie: Waterland kent een breed aanbod van voorzieningen in dag- en verblijfsrecreatie, erfgoed, natuur, cultuur en sport. Edam, Volendam, Marken, Monnickendam en het UNESCO Werelderfgoed De Beemster zijn toeristische trekpleisters.

Uitdaging: Een groot deel van de voorzieningen is gedateerd. De uitdaging is ook om daar waar mogelijk het aanbod uit te breiden en meer te richten op de inwoners van Waterland zelf en dan met nadruk op de Waterlanders t/m 27 jaar en de 70-plussers.

2 De opgaven

We willen de negatieve druk op de ontwikkeling van de brede welvaart in de regio Waterland keren met een drietal opgaven.

2.1 Opgave 1: Behoud van jong talent in de regio Waterland

Waterland staat voor de uitdaging om jong talent (t/m 27 jaar) te behouden en/of weer aan te trekken na hun studie elders. Om jongeren beter te binden aan de regio zijn betaalbare woningen nodig gekoppeld aan goede opleidingsmogelijkheden. Met een robuust regiogebonden carrièreperspectief op zowel praktisch als theoretisch niveau. Jong talent is essentieel voor innovatie in het mkb. Waterland moet daarom aantrekkelijke leer-, woon- en werkomgevingen creëren. Jongeren spelen een sleutelrol in duurzaamheid, inclusie en technologische vernieuwing. Zij zijn de toekomstige kracht achter de transities die nodig zijn voor een duurzame lokale economie en voor de groei van Waterland.

De instroom van jonge arbeidskrachten stagneert, vooral in sectoren als infra, bouw, techniek, ICT en zorg waar juist behoefte is aan technisch en technologisch geschoolde medewerkers. Er is een mismatch tussen wat het bedrijfsleven vraagt en wat de opleidingen bieden. Het mkb in Waterland kenmerkt zich door relatief veel kleine mkb bedrijven en veel zzp'ers. Een goede begeleiding en opleidingsstructuur voor stagiaires en zij-instromers is een uitdaging. Sterk Techniek Onderwijs Waterland werkt daarom samen met bedrijven en scholen aan praktijkgerichte programma's, zodat jongeren beter worden opgeleid voor de regionale arbeidsmarkt. De Sectortafel Techniek, opgericht in 2022, versterkt en faciliteert deze samenwerking. Het mbo en hbo werken met de bedrijven in de regio samen in campusverbanden. (Techlands, GreenChain en E/SportsTechCampus). Deze aanpak zal in de Regio Deal verder worden uitgebouwd. Naast de aanpak van het opleidingsaanbod, is er ook een gebrek aan passende huisvesting en vraaggerichte vrijetijdsbesteding voor jongeren. Veel jongeren kampen bovendien met problemen zoals schulden en verslavingen. Met een integrale aanpak, vroegsignalering en samenwerking met sport- en culturele organisaties, zoals NKT Theaterschool en Sportbedrijf SPURD kunnen jongeren beter worden begeleid naar een positieve toekomst. De creatieve sector kan hierbij helpen door nieuwe perspectieven te bieden. We gaan integrale aanpakken ontwikkelen en uitvoeren gericht op het behoud en aantrekken van jong talent in de regio Waterland. Deze ontwikkelen we zelf en voeren we uit met een actieve afstemming, samenwerking en actieve deelname vanuit de jongeren zelf.

2.2 Opgave 2: Versterken, vernieuwen en verduurzamen van de ouderenzorg in Waterland

De sterke groei van de bevolking in de jaren 1970-1990 heeft zijn sporen nagelaten. Uit de gegevens blijkt dat het aantal 70-plussers tegen 2050 met 70%¹ zal stijgen, waarbij 21,8% van de bevolking in Waterland ouder dan 70 jaar zal zijn (landelijk 19,4%). Dit vraagt om innovatieve oplossingen, zoals technologie voor thuiszorg en aanpassingen aan woningen voor ouderen. Er is een strategische aanpak nodig om de sociale samenhang en economische vitaliteit van de regio te behouden. Programma's zoals WOZO, G'oud en het Integraal Zorgakkoord (IZA) benadrukken dit als een belangrijk thema voor Waterland. Hier liggen kansen om krachten te bundelen en elkaar te versterken. Jongeren gaan in deze aanpak een grote rol spelen, door samen te werken met ouderen en te leren wat er in de praktijk nodig is. De houdbaarheid van het zorgstelsel in regio Waterland staat onder druk. Inzet op gezondheid, bestaanszekerheid, preventie (zelf, thuis en/of digitaal waar het kan), verbeteren van samenwerking in zorgketen en toepassen van nieuwe technologieën zijn daarom nodig. De regio Waterland staat voor de uitdaging om nieuwe thuiszorgmethodes te ontwikkelen, waarbij zorg, technologie en bouw hand in hand gaan. Dit zal leiden tot een betere gezondheid en een hogere levenskwaliteit.

¹ Bron CBS

2.3 Opgave 3: Een vitaal, sterk en duurzaam mkb in de regio Waterland

In de regio Waterland streven we naar een vitaal, sterk en duurzaam mkb. Onze doelstellingen voor het economisch beleid zijn helder: ^[66]:

- Voldoende werkgelegenheid, zoveel mogelijk passend bij de eigen beroepsbevolking;
- Gezond ondernemersklimaat, met kansen voor vernieuwing en innovatie, en een toekomstbestendige economische structuur;
- Gezonde woon- en leefomgeving, positieve bijdrage aan lokale bedrijvigheid en duurzaam ruimtegebruik in de stad en in de agri-groene omgeving;
- Ontwikkelen, testen en valideren van innovatieve toepassingen in zorgtechnologie, robotica, domotica en ICT.

Een sterk regionaal bedrijfsleven is essentieel voor brede welvaart, een goede inkomenspositie van inwoners en baan zekerheid. De groei van het bedrijfsleven is duidelijk zichtbaar evenals het aantal openstaande vacatures. UWV en Regio in Beeld telde ruim 1800 openstaande vacatures (2,9%) met name in de sectoren bouw, zorg en techniek. Meer dan 300 vacatures (met name in de techniek) staan al langer dan een half jaar open.²

Bedrijven	2019	2021	2023
Edam-Volendam	3.850	4.110	4.520
Landsmeer	1.650	1.770	1.880
Purmerend	6.940	7.880	9.320
Waterland	1.810	1.930	2.190
Regio Waterland	16.269	17.711	19.933

Banen	2019	2021	2023
Edam-Volendam	15.610	15.420	16.180
Landsmeer	3.670	3.860	4.010
Purmerend	31.180	32.110	34.550
Waterland	4.630	4.640	4.950
Regio Waterland	55.090	56.030	59.690

De regio Waterland kent veel kleine mkb-bedrijven, vaak familiebedrijven en enkele grotere bedrijven. Deze grotere bedrijven (zoals Boon Edam en de van 't Hek Groep) zijn cruciaal voor de slagkracht in innovatie en continuïteit en zetten ook in op samenwerking met onderwijs en overheden. Door deze samenwerking worden ook stages en duurzame professionele begeleiding van stagiaires haalbaar voor kleine bedrijven. De regio staat voor verschillende uitdagingen: de krapte op de arbeidsmarkt, de vergrijzing, de energietransitie, verduurzaming van de bedrijfsvoering, en de digitalisering en robotisering van processen. Vooral voor de kleinere bedrijven is dat een veelkoppige uitdaging. Om deze uitdagingen aan te gaan, investeren we in onze infrastructuur, verbeteren we de bereikbaarheid en creëren we een aantrekkelijke leefomgeving. Jongeren willen naar een dynamische werk- en leefomgeving waarin ze zich kunnen ontwikkelen. De regio heeft veel innovatiekracht, maar die is vaak nog niet optimaal georganiseerd. De arbeidsmarkt is krap, vooral in de bouw, de zorg en de (agri)techniek. Door meer talent in de regio te behouden en de weglek van jong talent weer aan te trekken met een aantrekkelijk regiogebonden carrièreperspectief verlichten we de druk op de arbeidsmarkt en versterken we onze innovatieslagkracht. De samenwerking van regionale overheden, het mkb, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, woningcorporaties en belangenorganisaties, versterkt onze innovatieslagkracht en verbetert de brede welvaart in Waterland. Hiervoor is een aanzienlijke investering nodig, die we kunnen realiseren met steun vanuit de Regio Deal.

De drie opgaven die we uit willen voeren vatten we samen in een motto: Regio Deal Waterland,

Jong voor Oud en Oud voor Jong!

² <https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/regio/zaanstreek-waterland/regio-in-beeld-2023>

2.4 De uitwerking; doel, aanpak en beoogde resultaten Regio Deal Waterland

Wij streven ernaar om de dalende trend in de brede welvaart in de regio Waterland duurzaam te keren. Dit doen we met een gezamenlijke aanpak langs drie programmalijnen: Beter Wonen, Beter Leren en Beter Werken. De drie programmalijnen zijn uitgewerkt in 14 actielijnen.

2.5 Programmalijn Beter Wonen

Beter Wonen in Waterland

Inleiding: Om te voorkomen dat jongeren³ de regio verlaten, moeten we betaalbare en aantrekkelijke woonmogelijkheden te creëren, bijvoorbeeld rond de campussen. Dit stelt hen in staat om te wonen, leren en werken in Waterland, wat hun verbondenheid met de regio versterkt. Daarnaast is het belangrijk om een aantrekkelijke sociale omgeving voor jongeren te ontwikkelen. Dit doen we door te investeren in culturele voorzieningen, sportfaciliteiten en evenementen speciaal voor jongeren, en hen actief te betrekken bij het aanbod. Dit helpt niet alleen om talent te behouden, maar versterkt ook de sociale cohesie, leefbaarheid en betrokkenheid van jongeren bij de regio. Waterland heeft een relatief grote groep ouderen die vaak zelfstandig willen blijven wonen, hetzij in hun huidige woning, hetzij in een aangepaste woning. Deze ouderen zullen steeds meer zorg aan huis nodig hebben, in combinatie met mantelzorg. Dit vraagt om een andere aanpak van de zorg, slimme bouwtechnische aanpassingen en nieuwe technologieën. De Beter Wonen aanpak voor jong en oud wordt vastgelegd en verduurzaamd met betrokkenheid van alle stakeholders.

De programmalijn Beter Wonen bestaat uit zeven actielijnen:

1. Voorwaarden creëren voor passende huisvesting voor jongeren.
  - Versnel en optimaliseer procedures in overleg en afstemming met jongeren.
  - Zorg voor het versneld beschikbaar maken nieuwe woonvormen voor jonge Waterlanders.
2. Cultuur- en Sport Boost Waterland Jong en Oud
  - Inventariseer en analyseer het huidige aanbod en de vraag naar cultuur en sport.
  - Ontwikkel samen met de doelgroepen een integraal, en generatie-overstijgend aanbod van cultuur en sportactiviteiten.
3. Digiwijs wonen in Waterland
  - Bied vanuit de techcampussen trainingen aan in domotica en digitale vaardigheden voor ouderen.
  - Versterk en verbreed bestaande netwerken, bijvoorbeeld door het Netwerk Dementie te koppelen aan ondernemers en maatschappelijke partners.
4. Zorgservice aan huis
  - Ontwikkel een financieringsfaciliteit ten behoeve van home care voorzieningen.
  - Realiseer Home Care pilots (keuzekaart faciliteiten, verbindingen, testen en valideren).
  - Koppel aanpak aan WOZO (VWS Programma Wonen. Ondersteuning en Zorg voor Ouderen) G'oud en IZA Zorgakkoord voor borging.
5. Stimuleren van verhuisbereidheid
  - Waterland kampt met een tekort aan geschikte woningen voor ouderen en de lage verhuisbereidheid is een probleem. We gaan de verhuisbereidheid en de verhuismogelijkheden analyseren en stimuleren met de inzet van een seniorenmakelaar.
6. Inventarisatie, onderzoek en pilots met potentiële stakeholders (jong & oud) rond duurzaam wonen waarbij we inzetten op de kennis en expertise vanuit de NOVEX-samenwerking in MRA.
7. Ontwikkelen PPS Duurzaam Wonen in Waterland inclusief impuls in groen en duurzaam wonen in de stedelijke omgeving en in de groene longen rond de stad. In deze actielijn wordt ook ingezet op wooninitiatieven voor jongeren in de groene omgeving. Deze wordt ook gekoppeld aan de vastgestelde Greendeal ambities rond biobased bouwen, ambities om mee te groeien met de klimaatverandering en de samenwerking met de bouwsector in de regio Waterland.

---

³ Van 0 t/m 27 jaar

2.6 Programmalijn Beter Leren

Beter Leren in Waterland

Inleiding: De regio Waterland biedt een breed scala aan (beroeps)opleidingen. De samenwerking tussen bedrijven, instellingen en onderwijs moet worden versterkt om leerlijnen beter af te stemmen op de vraag vanuit het bedrijfsleven. Het opleidingsaanbod moet sneller worden geactualiseerd en kan worden ingezet voor werkenden in de regio.

We zetten met de programmalijn Beter Leren in op de volgende vier actielijnen:

8. Waterland gaat digitaal
  - Integreer digitale innovaties, zoals AI, in de bestaande leerlijnen (van po tot hbo) en in programma's voor leven lang ontwikkelen.
9. Waterland samenredzaamheid
  - Integreer technologie in de zorgsector met opleidingen in zorgtechniek en digitale zorg. Dit speelt in op de groeiende vraag naar zorgmedewerkers en technici en biedt jongeren een aantrekkelijke loopbaan in een toekomstbestendige sector.
  - Verken kansen voor technologie in cultuur en sport, waarbij we jongeren met een techniekachtergrond actief betrekken.
  - We richten een eigen talentenfonds op in samenwerking met de arbeidsmarktregio.
10. Waterland leert slim en sportief
  - In Edam-Volendam is veel ervaring met middelbaar onderwijs in combinatie met het beoefenen van topsport. Ook bij de Triade in Edam is veel expertise opgebouwd samen met het omliggende mkb zoals de sterke bouwsector. Deze expertise wordt doorontwikkeld en uitgerold in de hele regio.
  - Combineer het E/programma van de E/sportstechcampus met een sportief programma voor jong en oud. Leren gaat beter als dat samengaat met bewegen. In de regio wordt daarom geïnvesteerd in een Skills Garden om het fysieke sporten te blijven stimuleren.
  - Breng hbo-opleidingen naar de regio via de campussen.
11. Waterland zet in op Smart Energy, Smart Maintenance en Smart Farming
  - Smart Energy: Ontwikkel opleidingen en faciliteiten gericht op energie en technologie, om jongeren op te leiden in de sectoren van duurzame energie en technische innovaties.
  - Smart Maintenance: Ontwikkel een Waterlands model van duurzaam onderhoud van alle moderne toepassingen en faciliteiten die vanuit Smart Living en Smart Energy worden toegepast.
  - Smart Farming: Stimuleer inzet van mechatronica en robotica-toepassingen in de agrisector die de ontwikkeling naar kringlooplandbouw stuwt gebaseerd op robuuste verdienmodellen.
  - Onderzoek naar het opzetten van een innovatieve campus voor visserij.
  - Stimulering specifieke opleidingen samen met mkb en door het organiseren van activiteiten en evenementen om jongeren kennis te laten maken met zorg, techniek/technologie en onderwijs.
  - Ontwikkel en versterk samen met de bedrijven een vraaggericht opleidingsaanbod (incl LLO) rond de drie campussen in Waterland.

2.7 Programmalijn Beter Werken

Beter Werken in Waterland

Inleiding: We richten ons op het versterken van de innovatiekracht en de versnelde verduurzaming van bedrijfsterreinen, bedrijfsgebouwen en productieprocessen. Dit moet de randvoorwaarden creëren voor een aantrekkelijk en bloeiend bedrijfsleven.

We zetten met de programmalijn Beter Werken in op drie actielijnen:

12. Duurzame Bedrijfsterreinen, duurzame bedrijven en duurzame productie
  - Investeer in duurzaam en congestie-vrije bedrijfsterreinen, gebouwen en productieprocessen
13. Innovatie boost voor Waterlandse bedrijven

Bied kennisdeling en ondersteuning bij innovatiesubsidies. Versterk samenwerking in eco-systemen en versterk verbinding met de MRA-infrastructuur en Noord-Holland Noord.

  - Leg succesvolle aanpakken en resultaten vast in tripartite ecosystemen (Techlands, Sector tafels, STO WaterLand, Greenchain en E/Sportstechcampus).

- Betrek het mkb meer bij onderwijsontwikkeling en creëer meer stageplekken met professionele begeleiding.
- Ontwikkel en realiseer faciliteiten voor start-ups en zzp ondersteuning.

14. Innovatie Agrisector Waterland

- Ontwikkel agri-sectortafel gekoppeld aan PPS Greenchain NH en Provincie NH gericht op toekomstbestendig maken van een biodiverse agrisector met robuuste verdienmodellen voor jonge agrariërs.
- Versterk de innovatie in de agrisector met inzet vanuit robotica, mechatronica en IT-toepassingen.
- Ontwikkel samen met Hoogheemraadschap, natuurorganisaties en agrisector een duurzaam landschapsbeheer in Waterland waarbij klimaatbuffers het stedelijk gebied ontlasten en landelijk gebied versterken.
- Uitvoeren innovatief wetenschappelijk onderzoek binnen visserij en dit koppelen aan beroepsonderwijs waarbij het technische onderwijsprofiel van de regio kan bijdragen aan een verdere ontwikkeling en verduurzaming van deze sector.

De inzet in de programmalijnen Beter Wonen, Beter Leren en Beter Werken en de daarbij behorende actielijnen zorgen voor het behoud (en aantrekken) van jong talent, de versterking van de regionale economie en een structurele verbetering van wonen voor ouderen. Dit levert een aanzienlijke boost op voor de duurzame toekomstbestendige economische en sociale ontwikkeling van de regio. De Regio Deal versterkt de brede welvaart en de opgebouwde samenwerking en aanpak wordt vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Waterland 2030-2040.

2.8 Wat is de rol voor het Rijk?

De Regio Deal Waterland kan niet zonder de kennis en kunde van het Rijk. De opgaven en programmalijnen zijn gekoppeld aan diverse beleidsdoelen van verschillende ministeries. De Regio Deal Waterland wordt sterker met een actieve inbreng vanuit de ministeries. Met MINVWS, MINLVVN, MINVRO, MINBZK, MINOCW, MINEZK en MINSZW is deze regio deal aanvraag uitgebreid gesondeerd. De inzet, samenwerking, succesvolle aanpakken en resultaten worden vastgelegd in een Waterlandse Samenwerkingsovereenkomst 2030-2040 dat door alle betrokken partijen zal worden ondertekend. De Waterlandse aanpak wordt dan ook na de regio deal jaren geborgd en verduurzaamd.

3 Begroting

De totale investering in de Regio Deal Waterland is begroot op 33 miljoen. Hiervan wordt € 16.500.000 ingebracht door de regionale overheden, de bedrijven en instellingen en het onderwijs. Aan het Rijk wordt eenzelfde bijdrage gevraagd.

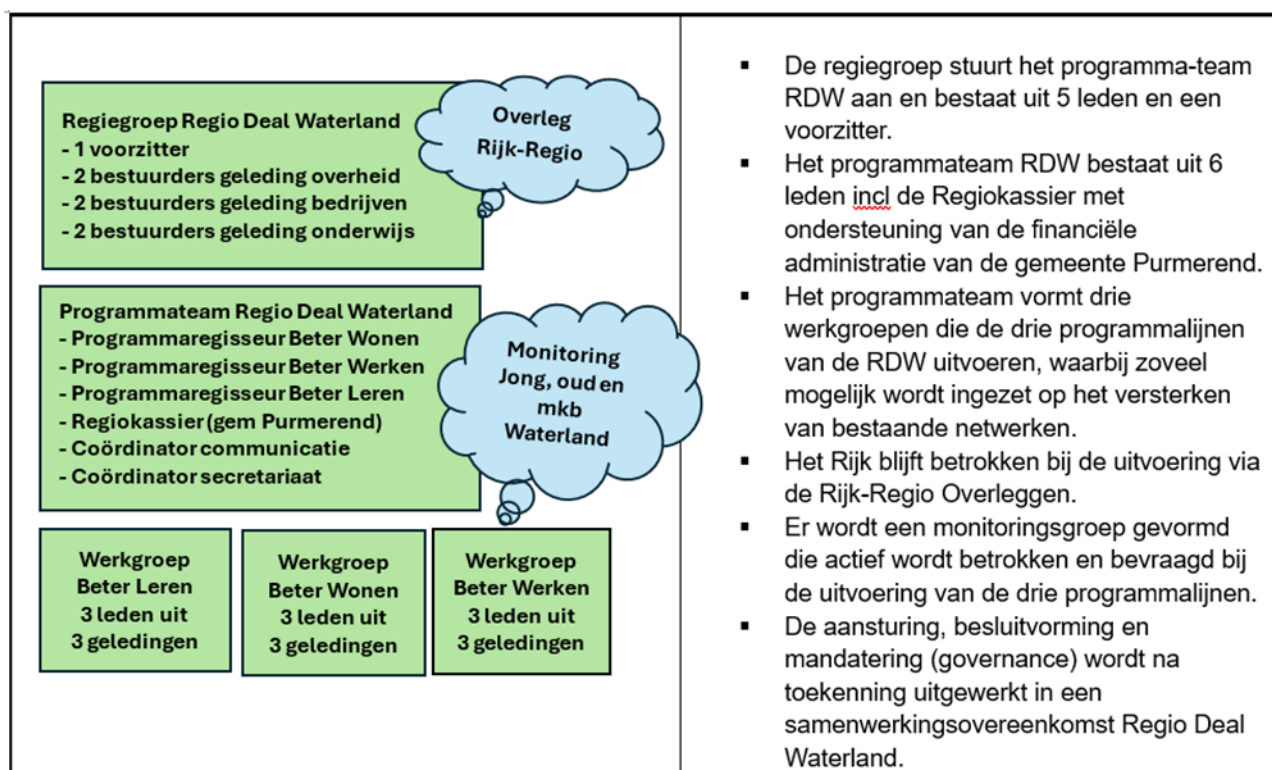
BEGROTING 2025 tm 2030	Rijk Regio Deal	Regionale Overheden	Bedrijven & Instellingen	Onderwijs	Totaal	▪ Looptijd 5 jaar (tm 2030) ▪ Beter Wonen 12 mio ▪ Beter Werken 10 mio ▪ Beter Leren 10 mio ▪ Kosten VAT (voorbereiding, administratie en toezicht) 1 mio
Beter Wonen		10.000.000	1.000.000	1.000.000	12.000.000	
Beter Werken		1.000.000	8.000.000	1.000.000	10.000.000	
Beter Leren		1.000.000	1.000.000	8.000.000	10.000.000	
VAT	500.000	500.000			1.000.000	
Totaal	500.000	12.500.000	10.000.000	10.000.000	33.000.000	

Dekking	Eigen Bijdrage	Regio Deal	Totaal	▪ Regionale overheden brengen 6,5 mio in ▪ Het mkb en instellingen investeren 5 mio ▪ Het onderwijs draagt 5 mio bij ▪ Aan het Rijk wordt een bijdrage gevraagd van 16,5 mio (50% van totale investering ad 33 mio)
Regionale Overheden	6.500.000		6.500.000	
Bedrijven	5.000.000		5.000.000	
Onderwijs	5.000.000		5.000.000	
Rijk		16.500.000	16.500.000	
Totaal	16.500.000	16.500.000	33.000.000	

Nr	Actielijn	Begroet	
01	Passende huisvesting voor jongeren	2.000.000	Programmalijn Beter Wonen in Waterland voor jong en oud Totaal 12 miljoen
02	Cultuurboost voor jong & oud in Waterland	2.000.000	
03	Digiwijs wonen in Waterland	2.000.000	
04	Zorgservice aan huis	3.000.000	
05	Stimuleren verhuisbereidheid	1.500.000	
06	Analyse en pilots duurzaam wonen	500.000	
07	Duurzaam wonen in Waterland	1.000.000	
08	Waterland gaat digitaal	3.000.000	Programmalijn Beter Leren in Waterland Totaal 10 miljoen
09	Waterland samenredzaamheid	2.000.000	
10	Waterland leert slim en sportief	2.000.000	
11	Smart Energy - Smart Maintenance - Smart Farming	3.000.000	
12	Duurzame bedrijfsterreinen, bedrijven en processen	4.000.000	Programmalijn Beter Werken in Waterland Totaal 10 miljoen
13	Innovatie boost bedrijven en instellingen	3.000.000	
14	Impuls agrisector Waterland	3.000.000	
15	VAT (voorbereiding, administratie en toezicht)	1.000.000	Totaal VAT kosten: 1 miljoen
	Totaal	33.000.000	33 miljoen

4 Organisatie en governance

Er wordt een projectorganisatie opgezet vanuit de verschillende bestaande samenwerkingen in de regio. De regio deal Waterland wordt een multi helix samenwerkingsverband. Een brede coalitie die op basis van het convenant Rijk-Regio en een daarop gebaseerde samenwerkingsovereenkomst de drie programmalijnen uitvoert vanuit een regiegroep, programmteam en werkgroepen.

Samenwerkingspartners

De onderstaande partners onderschrijven de aanpak en inzet in de Regio Deal Waterland, zijn actief betrokken en bevraagd bij de aanvraag en hebben commitment gegeven voor de uitwerking van de Regio Deal als deze ook wordt beschikt.

	Partners in de Regio Deal Waterland
Beter Wonen	Gemeente Purmerend, gemeente Landsmeer, gemeente Waterland, gemeente Edam-Volendam, Provincie Noord-Holland ⁴ , Rochdale, Wooncompagnie, Woningbeheer De Vooruitgang, Zorgcirkel Ouderenzorg, Evean Ouderenzorg, Stichting Welzijn Wonen Plus, Clup Welzijn (jongeren), Club en buurthuiswerk Edam-Volendam (jongeren), Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rabobank, Metropoolregio Amsterdam
Beter Leren	Gemeente Purmerend, gemeente Landsmeer, gemeente Waterland, gemeente Edam-Volendam, Provincie Noord-Holland, Stichting SPURD (Sportbedrijf), Vo/vmbo STO Waterland (PSG/ Don Bosco/ SG Triade), Cultuurhuis Wherelant, NKT Theaterschool, Mbo Vonk, Mbo Talland College, Hbo Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Inholland, Rabobank, Ecosysteem E/Sportstechcampus, Ecosysteem TechLands Opleidingen, Ecosysteem Greenchain NH
Beter Werken	Gemeente Purmerend, gemeente Landsmeer, gemeente Waterland, gemeente Edam-Volendam, Provincie NH, Ecosysteem E/Sportstechcampus, Ecosysteem TechLands Opleidingen, Ecosysteem Greenchain NH, Purmerendse Regio Ondernemers, Sector Tafel Techniek, IBEV Bedrijvengroep Volendam, P2000 plus Ondernemers Purmerend, Vereniging Ondernemend Waterland, Cas Sombroek/Smit Installatiebedrijf, Boon Edam, Gebr. van 't Hek, Regionaal Werkbedrijf, Rabobank, Metropoolregio Amsterdam

⁴ Provincie Noord-Holland heeft een getekende steunverklaring afgegeven.